

MUISTELUVINKKEJÄ VARAINKERÄÄJILLE JA KERÄYKSEN SUUNNITTELIJOILLE

Otitteko osaa 1937–1938 järjestettyihin perustamiskeräyksiin vai vuoden 1964 suurkeräykseen? Osallistuitteko yrityksille suunnattuun liikekeräykseen tai lahjakirjakeräykseen vai ovelta ovelle -kansalaiskeräykseen? Missä ja milloin kyseinen keräys järjestettiin?

Toivomme Teidän muistelevan seuraavia aihepiirejä:

- Mikä sai Teidät lähtemään mukaan Kulttuurirahaston varainkeruuseen? Kuinka saitte alun perin tietää keräyksestä? Lahjoittiteko rahaa keräykseen?
- Millaisissa tehtävissä toimitte? Missä ja miten saitte ohjeita? Miten keräystoiminnan etenemistä seurattiin?
- Miten valitsitte ne henkilöt, joilta pyysitte lahjoitusta? Miten he suhtautuivat lahjoituksen pyyntöön?
- Missä tiedostusvälineissä Kulttuurirahasto oli tuohon aikaan esillä? Muistatteko jonkin tietyn lehti-ilmoituksen, julisteen, radio-ohjelman tai uutisfilmin, jossa rahastoa esiteltiin? Mitä Teille on jäänyt siitä mieleen?
- Kertokaa jostain Teille erityisesti mieleen jääneestä tapauksesta.

Toivomme Teidän muistelevan myös:

- Miten varainkeruuseen osallistuvia opastettiin keruun aatteelliseen puoleen? Miten suomalaisuusaatteesta puhuttiin? Miten kielikysymys oli esillä? Miten kansan yhteistä historiaa tuotiin esille?
- Muistatteko, painotettiin jokin kulttuurielämän osa-alueita muita enemmän? Jos painotettiin, muistatteko, miksi juuri tätä aluetta pidettiin erityisen tärkeänä?
- Korostettiin keräyksen yhteydessä aineellisen kulttuurin, kuten talouselämän ja tuotannollisen työn tärkeyttä? Liitettiin talouselämän merkitystä korostavat näkemykset johonkin tiettyyn elinkeinoalaan, kuten maatalouteen tai teollisuuteen? Vedottiin keruutyössä esimerkiksi Suomen selviytymiseen kansainvälisessä kilpailussa?
- Puhuttiin ohjeistuksen tai muun tiedotuksen yhteydessä henkisistä arvoista, kuten esimerkiksi humanistisista tai uskonnollisista arvoista?

- Muistatteko lukeneenne tai kuulenne tuona aikana rahaston aatteellisista tavoitteista joissakin muissa yhteyksissä? Millaisia muistikuvia Teillä on siitä, mitä niistä kerrottiin esimerkiksi sanomalehdissä, radiossa tai uutisfilmeissä?
- Millaisia aatteita ja ihanteita Te piditte tärkeinä keräyksen aikoihin?
- Muistatteko, millaista toimintaa Kulttuurirahaston varoilla haluttiin tukea?

Jos osallistuitte sekä vuosien 1937–1938 että vuoden 1964 varainkeruusiin, toivomme Teidän pohtivan mm.

- miten keruujärjestelyt poikkesivat toisistaan
- miten keruita perusteltiin kansalaisille 1930-luvulla ja miten 1960-luvulla
- millaista toimintaa Kulttuurirahaston varoilla tuettiin 1930-luvulla ja millaista 1960-luvulla.

MUISTELUVINKKEJÄ LAHJOITTAJILLE

Otitteko osaa 1937–1938 järjestettyihin perustamiskeräyksiin vai vuoden 1964 suurkeräykseen? Osallistuitteko yrityksille suunnattuun liikekeräykseen tai lahjakirjakeräykseen vai ovelta ovelle -kansalaiskeräykseen? Missä ja milloin kyseinen keräys järjestettiin?

Toivomme Teidän muistelevan seuraavia aihepiirejä:

- Millä tavoin Kulttuurirahaston kerääjät lähestyivät Teitä? Kuinka he esittelivät keräyksen tavoitteita?
- Kuinka suhtauduitte rahankeräykseen? Mikä sai Teidät ottamaan osaa rahaston keräykseen?
- Oliko rahaston toiminta Teille tuolloin entuudestaan tuttua vai

oliko keräys ensimmäinen kerta, kun kuulitte rahastosta ja sen toiminnasta? Missä olitte kuulleet Kulttuurirahastosta?

- Kuvaillakaa varainkeräytilannetta.

Toivomme Teidän muistelevan myös:

- Miten kuulitte Kulttuurirahaston keräyksestä? Millaisia muisti-

kuvia Teillä on siitä, mitä niistä kerrottiin esim. sanomalehdissä, radiossa tai uutisfilmeissä?

- Miten keräyksen yhteydessä tuotiin esille suomalaisuusaatetta? Korostettiin suomenkielisyttä? Vedottiin kansan yhteiseen historiaan tai sukujuuriin? Mitä muita aatteellisia arvoja tuotiin esille keräytilanteessa? Puhuttiin esimerkiksi yleisistä humanistisista tai uskonnollisista arvoista?
- Korostettiin keräykseen liittyvien tavoitteiden yhteydessä aineellisen kulttuurin, kuten talouselämän ja tuotannollisen työn tärkeyttä? Liitettiin

talouselämän merkitystä korostavat näkemykset johonkin tiettyyn elinkeinoalaan, kuten maatalouteen tai teollisuuteen? Vedottiin keräyksen yhteydessä esimerkiksi Suomen selviytymiseen kansainvälisessä kilpailussa?

- Painotettiin jokin kulttuurielämän osa-alueita muita enemmän? Jos painotettiin, muistatteko, miksi juuri tätä kulttuurin osa-alueita pidettiin erityisen tärkeänä?
- Millaisia kulttuuriin liittyviä näkemyksiä Te piditte tärkeinä, kun otitte osaa keräykseen? Millaisia yhteiskunnallisia tai ihmiskäsitukseen liittyviä ihanteita Te pi-

VASTAUSOHJEET

Kirjoittakaa koneella tai selkeällä käsialalla A4-kokoiselle paperille. Kirjoittakaa vain paperin toiselle puolelle. Otsikoikaa kirjoituksenne. Tekstin pituudelle ei ole rajoitusta.

Jättäkää arkin vasempaan reunaan neljä senttiä ja oikeaan ainakin yksi sentti tyhjää arkistointitoimenpiteitä varten. Kirjoittakaa erilliselle liuskalle oma nimenne, syntymävuotenne ja -paikkanne, ammatin ja yhteystietonne. Allekirjoittakaa samalle liuskalle suostumukseenne siihen, että aineisto arkistoidaan nimellänne Kansanrunousarkistoon tutkimuskäyttöä ja tämän muistitietokeruun pohjalta mahdollisesti tehtävää julkaisua varten.

Voitte myös äänittää muistelmannen C-kasetille tai minidisc-levylle. Sanelkaa nauhalle ensin haastatteluaika ja -paikka. Kertokaa myös henkilötietonne ja mahdollisen haastateltavan henkilötiedot. Pyytäkää haastateltavalta nauhalle suostumus

siihen, että aineisto arkistoidaan hänen nimellään Kansanrunousarkistoon tutkimuskäyttöön. Merkitkää nämä tiedot myös nauhakoteloon, ja esitelkää nauhan sisältö lyhyesti erillisellä paperilla.

Jos lähetätte valokuvia, merkitkää selvästi, haluatteko ne takaisin. Lähettäkää myös kuvien negatiivit, jos ne ovat teillä. Lähettäkää irrallaan olevat kuvat irrallisina, ja jos kuvat ovat jo kiinnitettynä esim. albumiin, älkää irrottako niitä, vaan lähettäkää koko albumi. Merkitkää kuvista mahdollisimman tarkat tiedot erilliselle paperille: kertokaa kuviin liittyvät tarinat. Älkää kirjoittako kuviin. Jos lähetätte kuvia sähköisessä muodossa, ottakaa ensin yhteyttä Kansanrunousarkistoon.

Kirjoituksia ei palauteta. Alkuperäiset kirjoitukset arkistoidaan tutkimuskäyttöön Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistoon Helsinkiin. Aineistoa voidaan

ditte tärkeinä keräyksen aikoihin?

- Muistatteko, millaista toimintaa Kulttuurirahaston varoilla haluttiin tukea?

Muistatteko vielä joitakin Suomen Kulttuurirahastoon liittyviä kertomuksia, kaskuja tai oma-kohtaisia sattumuksia? Kertokaa niistäkin.

Voitte kirjoittaa myös käsityksiänne Suomen Kulttuurirahaston tavoitteista ja toiminnasta tänään.

Kiitos osallistumisestanne!

käyttää myös tämän muistitietokeruun pohjalta mahdollisesti tehtävässä julkaisussa tai muissa Kulttuurirahaston historiaa käsittelevissä julkaisuissa. Mahdolliseen muuhun käyttöön kysytään kirjoittajalta erillinen lupa.

Voitte lähettää kirjoituksenne myös sähköpostitse: keruu@finlit.fi. Merkitkää viestin aihekenttään tunnus ”Markasta miljooniksi”. Esittäkää alussa omat henkilötietonne edellä mainitulla tavalla. Pitkät tekstit voitte lähettää liitetiedostona.

Lähettäkää kirjoituksenne 28.09.2007 mennessä osoitteeseen: SKS/Kansanrunousarkisto, PL 259, 00171 HELSINKI. Kirjoittakaa kuoreen nimenne, osoitteenne ja keruun nimi ”Markasta miljooniksi”.

Lisätietoja:
Tommi-Tapio Hämäläinen, SKS, puh. 0201 131 305, tommi-tapio.hamalainen@finlit.fi.

MARKASTA MILJOONIKSI

OVELTA OVELLE
KOKO KANSAN
KULTTUURIRAHASTOKSI

Suomen Kulttuurirahaston
Kansalaiskeräys 1938

SUOMEN KULTTUURIRAHASTON PERUSTAMISKIRJA

NIMI	SÄÄTIÖN KOKO	SUURUS
M. Kallio	10000	40
W. Schulz	10000	10
M. Aho	10000	30
S. Laksy	10000	10
L. Lampi	10000	15
W. Aho	10000	35
H. Laksy	10000	10
W. Aho	10000	55
M. Aho	10000	65
S. Laksy	10000	10
M. Aho	10000	20
S. Laksy	10000	10

– Päivää. Olen Kulttuurirahaston asialla, joka koskee kulttuurin rahallista tukemista...
– Sopii mun puolestani. Anna tänne rahat!
HS 11.11.1964

MARKASTA MILJOONIKSI

OVELTA OVELLE KOKO KANSAN KULTTUURIRAHASTOKSI

Muistitietokeruu 1.2.– 28.9.2007 Suomen Kulttuurirahaston kansalaiskeräyksistä 1937–1938 ja 1964

Suomen Kulttuurirahaston Kannatusyhdistyksen perustamisesta tulee vuonna 2007 kuluneeksi 70 vuotta. Suomen Kulttuurirahasto ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seura juhlistavat perustamisvuotta muistitietokeruulla, jossa kerätään muistitietoa Kulttuurirahaston vuosien 1937–1938 perustamiskeräyksistä sekä vuoden 1964 suurkeräyksestä.

Markasta miljooniksi -muistitietokeruulla halutaan selvittää, millaisia muistoja Kulttuurirahaston varainkeruuseen osallistuneilla ihmisillä on näistä keräyksistä. Kuinka varainkeruu toteutettiin? Millaisia aatteita ja ihanteita keräystoimintaan liittyi? Millaista toimintaa kerätyillä varoilla haluttiin tukea? Kirjoitukset voivat sisältää myös muistoja keräyksiin liittyvistä sattumuksista, tarinoista tai kaskeista. Kirjoituksiin voi liittää myös vanhoja dokumentteja.

Markasta miljooniksi -muistitietokeruu on tarkoitettu sekä varainkerääjille että lahjoittajille. Siis kaikille niille, jotka osallistuivat Suomen Kulttuurirahaston 1930-luvun ja/tai vuoden 1964 varainkeruuseen suunnittelijoina, kerääjinä tai lahjoittajina.

Markasta miljooniksi -muistitietokeruuseen osallistuneiden kesken arvotaan kirjalpalkintoja. Keruutuloksista ilmoitetaan osallistuneille henkilökohtaisesti lokakuussa 2007.

KOKO KANSAN KULTTUURIRAHASTOKSI

Suomen Kulttuurirahasto perustettiin vuonna 1939 suomalaisen kulttuurin, tieteellisen tutkimustyön ja taiteen tukirahastoksi. Rahasto perustettiin suomalaisilta yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä kerättyjen lahjoitusten turvin.

Rahaston taloudellisen pääoman kokoaminen aloitettiin vuonna 1937 järjestetyllä lahjakirjakeräyksellä, jossa vedottiin erityisesti maan elinkeinoelämään ja vauraaseen keskiluokkaan. Keräystä jatkettiin vuodesta 1938 lähtien erillisellä perustamiskirjakeräyksellä, joka toteutet-

tiin koululaiskeräyksenä: opettajiensa innostamat koululaiset kulki- vat talosta taloon Suomen Kulttuurirahaston keräyslistojen kanssa. Tämän perustamiskirjan kautta koko suomalainen kansa haluttiin kiinnittää tukemaan suomenkielisiä kulttuuria.

Kulttuurirahaston täyttäessä 25 vuotta toimintaa juhlistettiin jälleen suurkeräyksellä, joka koostui kolmesta osasta. Liikekeräyksen kohteena olivat teollisuuden ja kaupan yritykset ja muut yhteisöt. Suurkeräyksen toinen osa oli lahjakirja-

keräys, jolla kerättiin yksityishenkilöiltä vähintään 50 mk:n lahjoituksia. Keräyksen kolmas osa muodostui kansankeräyksestä, jonka kohteena olivat Suomen kaikki kodit.

Vuoden 1964 suurkeräyksen teemana oli kansallisen itseluottamuksen lujittaminen ja kulttuurielämän elvyttäminen. Keräyksellä haluttiin tarjota uudelle sukupolvelle mahdollisuus ”merkitä rahasto itselleen” omalla lahjoituksellaan ja allekirjoituksellaan, 1930-luvun perustamiskeräysten tavoin. Kansankeräyksen suorittivat vanhaan malliin kansa-

koululaiset. Suurkeräyksen lahjoittajien allekirjoituksilla vahvistettua kulttuuriadressia säilytetään Eduskuntatalossa.

Suomen Kulttuurirahastosta on kasvanut lähes 70 vuodessa Suomen suurin yksityinen apurahoja jakava säätiö. Se tukee laaja-alaisesti kaikkea kulttuuria: taidetta, tiedettä ja muita kulttuurin aloja. Apurahoja myönnetään vuonna 2007 keskusrahastosta 18,5 miljoonaa euroa ja 17 maakuntarahastosta 8,2 miljoonaa, yhteensä 26,7 miljoonaa euroa.

